

CINC POËTAS OCCITANS DE UÈI

Felip Gardy*

Coma tota escritura poètica inscricha dins l'espaci d'una lenga que sa situacion sociala demòra incèrta, rosegada del defòra tant coma del dedins pel desvolopar rabent d'una destruccion diglossica fòrta, la poèsia *en archipèl*¹: un còp levadas las referéncias necessàrias, mas gaire² fruchosas, a la lenga que partís a tròces, demòra pas³, per l'escrivan, que de s'acarar, reguèrgue⁴, als mots e als images. Mai⁵ que jamai, uèi, aquel acarament sembla de se complir dins la fragmentacion, l'òbra solitària amb sa quista⁶ voluntosa d'una votz, d'un dire possible, tot al còp reconstruccion individuala, d'intimitat estrecha, e navegacion dificila entre los tèxtes del present e del passat, totas lengas mescladas.

Dins aquel borbolh silenciós, aquel expandi blanc poblat d'escrituras a l'amagat, totas mai o mens ressons d'autres silencis, d'autres bolegatges⁷ que se pòdon gaire percebre tant nos pareisson freules⁸, dessenh de tendéncias, de moviments mai poderoses que dirián l'òdre dins aquel desòdre, semblava una empresa⁹ de pauc d'interés. Tant valiá, per ara, prepausar qualques finèstras sus aquel univèrs multiple, coma aitant de pèças d'un ensems¹⁰ que sos contorns e sas formas, cadun los poiriá puèi¹¹ imaginar, dins lo perlongament dels poèmas.

Los poemas que legiretz aici, doncas, los cal prene coma los elements desparièrs¹² d'un edifici qu'existís pas que dins son abséncia. Es gaire possible de los rengar¹³ clar dins los camins dubèrts per d'òbras que sa bastison¹⁴ se pòt agachar¹⁵ amb la distància que n'assegura la soliditat, la valor exmplara. D'òbras d'aquella mena, existisson, que son debanar, sus vint, trenta o quaranta ans e mai, se dònán coma de modèls possibles, ja reconeguts coma tals. Sufís¹⁶ de mençonar de noms coma aqueles de Jòrgi Reboul (nascut en 1901), Max-F. Delavouët (1920), Bernat Manciet (1923),

1) archipèl: arxipèlag. 2) gaire: poc. 3) Pas: negació; una només. Aquí darrere del verb. 4) reguèrgue: rebel, aspre. 5) mai que mai: a més a més. 6) quistar: pidolar. 7) bolegatges: moviments. 8) freules: fràgils, febles. 9) empresa: empresa. 10) ensems: conjunt. 11) puèi: després. 12) desparièrs: diferents. 13) rengar: ordenar. 14) bastison: construccion. 15) agachar: veure. 16) sufís: n'hi ha prou.

Marcèla Delpastre (1925) e, dins las generacions mai recentas, los de Sèrgi Bec (1933) o Ives Rouquette (1936) per destriar, dins una produccion abondosa, las refèrencias majoras (i caldriá apondre al mens lo nom de Renat Nelli, 1906-1982, que son òbra poètica occitana foguèt¹⁷ e demòra¹⁸ una font d'ample indiscutible). Pasmens¹⁹ s'es volgut uèi privilegiar d'itinèris mai joves, en camin de madurasons prometedoras, segur, mas ja pron noirits²⁰ de recuèlhs e d'escritura per se pausar en referéncias novèlas, dins sas causidas²¹ vesedoras²² tant coma a través sos trantalhs²³ e sas interrogacions.

M'acontentarai, per pas orientar la lectura pel biais²⁴ de definicions tròp redusèiras²⁵, de joslinhar²⁶ la granda diversitat formala dels poèmas que seguison. Rosalina Roche, e, mai encara, Joan Ives Casanòva an causit²⁷ de motlar son escritura dins la regularitat, de còps que i a plan²⁸ tiranica, de modèls ancians, coma aquèl de la *sextina* medievala, tant de còps manejat pels poètas europencs dempuèi los assages pivelaires²⁹ del trobador del sègle XII Arnaut Daniel («Lo ferm voler qu'el cor m'intra/no, m pot jes becs escoissendre ni onglas ...»). A costat d'aquelas bastisons disciplinadas, que van querre la paraula lirica mai fonsa dins la quita «preson» de las formas mai clausas³⁰ d'aparéncia, l'escritura «prosaica», quasiment, d'un Felip Angelau se noirís d'autras menas d'encantament de l'ieu: lo rajjar sens fin dels mots e de las frasas, que sas regularitats naisson del balanç inacabable de la votz, e sas formas, dels crosaments sens relambi trepejats, de las repeticions volgudas e pacientament esprovadas. Amb Roland Pécout, lo rencontre se fa entre las colors del pintre³¹, aici Van Gogh, del temps que passèt en Arles e dins l'espital-asili de Sant-Romieg-de-Provènça, e la lutz interiora dels mots e dels images. Alan Viaut, el, en partir d'una realitat viscuda, la del Medòc gascon, ont bufan las alenadas del *mahon*, lo vent calorent del miegjorn, bastís sos poèmas a l'entorn de la raretat dels mots, que n'enriquesís la preséncia absoluta.

Aitant³², doncas, d'abandons volontaris als flumes del vèrb, que d'eles prenon sas figuras e sos ritmes originals aquelas *isclas*³³ en archipèl que fan uèi; lo dire de la poèsia occitana mai recenta.

17) foguèt: fou. 18) demòra: és encara. 19) pasmens: tanmateix. 20) noirits: nodrits. 21) causidas: eleccions. 22) vesedoras: visibles, que es poden veure. 23) trantalhs: vacil·lacions. 24) biais: mode, manera. Aquí, camí. 25) redusèiras: reduïdes, tancades, reduccionsites. 26) joslinhar: sotalinear, subratllar. 27) causit: elegit. 28) plan: més. 29) pivelaires: fascinadors. 30) clausas: tancades. 31) pintre: pintor. 32) aitant: així. 33) isclas: illes.